

LEERZAME GRONINGSE JAZZ & IMPRO HAGEPREKEN

Oren Marshall gaf een soloconcert bij de Groningse Zomer Jazz Fiets Tour 2010 in het kerkje van Oostum als onderdeel van "De Koperoute". Hij combineerde deze loodzware tuba met spetterende elektronica, zoals hier bij zijn repetitie.

Weer of geen weer, de Noord Nederlandse liefhebbers van improvisatie en jazzmuziek storten zich elk jaar op de laatste zaterdag van augustus bij de Zomer Jazz Fiets Tour als lemmingen op de kronkelende dijkweggetjes boven de stad Groningen om per fiets een keuze te maken uit vier concertroutes. Deze bieden een serie van veelal nieuwe

combinaties van jazz & impro avant-gardisten, die zijn te beluisteren in kerkjes en schuren. Deels zoals de 16 de eeuwse Calvinistische nieuwlichters hun geheime bijeenkomsten buiten de steden in het open veld en in boerschuren hielden. De Noord Groningse schuren dateren echter vooral uit het begin van de eerste helft van de vorige eeuw, de kerkjes zijn daarentegen vele eeuwen oud en liggen strategisch tegen het verraderlijke water op terpjes. Sommige jazz & impro boodschappers brachten dit jaar interessante berichten, sommigen bevonden zich halverwege hun doel. Het totaalaanbod was bij deze zomerafsluiting in ieder geval kwantitatief en kwalitatief zeer goed.

Dat sommige nieuwlichters teruggrijpen op materiaal van erkende jazzsterren is alleen verrassend wanneer daar iets nieuws uit ontstaat. Dat lukte Potsa Lotsa (de naam is ontleend aan een Eric Dolphy compositie) met hun bewerking van Dolphy composities in het begin van de middag onvoldoende in hun eerste set in het kerkje van Adorp. Het unisono themaspel van bladmuziek van dit basklarinetloze kwartet werd weliswaar afgewisseld met korte soli en soms stevige duels, het geheel was niet indrukwekkend. Radio VPRO JazzLive maakte hier opnames, die 1 en 8 oktober a.s. worden uitgezonden. Mogelijk bood de tweede set een verrassender beeld, alhoewel hun YouTube filmpje "Straight Up and Down" daar geen hoop op geeft. Dolphy fans herinneren zich de tournee en cd "The Compositions of Eric Dolphy (BVHaast 2000) met o.a. Eric Vloeimans, Willem Breuker en John Engels, waar ook "Potsa Lotsa" (in 1961 door Dolphy ook "Number eight" getiteld) met meer vlees op de botten.

Het "Where's Africa" Trio, dat onder leiding van saxofonist Omri Ziegele staat en niet van Irene Schweizer zoals was aangekondigd, wierp zich in de kerk van Niehove met name op stukken van Dollar Brand (Abdullah Ibrahim). Dat was verrassend door het simpele feit, dat free jazz pianiste Schweizer geen Afrikaanse wortels heeft. Aangezien zij alles vrij stijfjes van bladmuziek speelde trok de aandacht snel naar de Zuid Afrikaanse drummer Makaya Ntshoko, die in 1958 met Brand optrad en daarna zijn eigen groep Jazz Giants vormde met Dudu Pukwana en Kippie Moeketsie. Hij had de leider moeten zijn van dit trio met zijn subtiele drumstijl, geen twee maten hetzelfde, uitstekend uit de losse pols drummend, kortom goed om op te dansen. Leider/saxofonist Ziegele voelde zich bezwaard, omdat hij in deze kerk boven de ondergrondse graven speelde. Het lukte hem dan ook niet met zijn korte soli de doden op te wekken.

Pianist Gideon van Gelder kondigt akoestisch de start van zijn tweede set aan in de boerenschuur in Den Ham met naast hem bassist Ernst Glerum.

KAASWARTET EN GIDEON VAN GELDER ZEER VERRASSEND

Dé verrassingen van een zelfgekozen zigzag route bleken het Kaas Kwartet, een strijkenensemble, dat zowel zelfstandig optrad als onderdeel van het octet Electric Barbarian en de jonge pianist Gideon van Gelder. Deze laatste heeft in de Groningse platenzaak Swingmaster van zijn vader (en bluesman Leo Bruin) de hele jazzgeschiedenis voorbij horen komen en maakte de laatste paar jaar in New York naam als rising young star. Daarnaast bouwde hij ervaring op middels een tournee met zanger José James. Zijn stijl is meer dan super moderne bebop en zijn toucher is fenomenaal, zeker gezien de door vocht licht ontstemde vleugel in de grote schuur in Den Ham. Dit jonge toetsentalent, dat invloed van Al Haig wordt toegedicht, werd uitstekend begeleid door bassist Ernst Glerum en drummer Joost Patocka. Gespeeld werden o.a. Gideon's compositie "Artic Queen", die ook op zijn net uitgekomen intrigerende cd "Perpetual" (Kindred Spirits/Rush Hour) staat, en de ballad "You've Changed". Een pianist, die zowel in uptempo stukken als in een ballad de spanning weet vast te houden en binnen elk type prachtige tempowisselingen weet in

te bouwen, creëert een volledig eigen karakteristiek. Gideon van Gelder spreekt meerdere generaties aan, mede door zijn totale inzet. Zijn cd wordt dan ook door jong én oud gekocht. Electric Barbarian trad o.a. op met trompettist/flugelhorn speler Bart Maris en DJ Kypski. Hun programma "The Ghost of Langston Hughes" zat goed in elkaar. De Afro Amerikaans schrijver/dichter Hughes kan ondanks zijn "Freedom's Plow" (1943) nooit vermoed hebben, dat zijn teksten, door hem zelf uitgesproken, een halve eeuw na zijn dood door een DJ in een Groningse boerenschuur gesampeld en geremixed ten gehore zouden worden gebracht. Zijn gedicht "Dream Variations" werd door Electric Barbarian gesampeld en herdoopt in "Variations of Hope". Het gedicht luidt volledig:

*"To fling my arms wide/In some place of the sun/To whirl and to dance/Till the white day is done./Then rest at cool evening/
Beneath a tall tree/While night comes on gently,/Dark like me-
/That is my dream! //*

*To fling my arms wide/In the face of the sun,/Dance! Whirl!
Whirl!/Till the quick day is done./ Rest a pale evening.../A tall,
slim tree.../Night coming tenderly/Black like me."*

Het Kaas strijkkwartet speelde hier een ondersteunende rol met veel repeterende unisono passages. Als zelfstandig ensemble ging dit kwartet zonder bladmuziek los in de kerk van Oldehove met een enthousiasme, dat een Vitudans opriep mede door enkele gipsy like passages. Dit Kaas Kwartet, met Jani Weichsel altviool, Rik Sturtewagen en Tessa Zoutendijk viool en Daniel Brandl cello, presenteerde daar ook hun eerste cd "Shoot" (LopLop Records/Xango Utrecht), waarvan o.a. het prachtige, meeslepende "Juliette" gespeeld werd. Het kwartet is sinds de cd opnames verder gegroeid en kan zich in de toekomst meten met het Zapp String Quartet.

Deze Zomer Jazz Fiets Tour had nog veel meer in petto, zoals het tromboneduo Conrad en Johannes Bauer in de goed gerestaureerde Allersmaborg (Ezinge), dat door de weggewaarde wegbewijzing te laat gevonden werd (deze Berlijnse broers konden het zelf ook met moeite vinden) en verder in "De Koperoute" de tuba speler Oren Marshall, die alleen al repeterend voor zijn optreden met zijn loodzware instrument en de aangekoppelde elektronica diepe indruk maakte. Om alle groepen op één middag te kunnen beluisteren moet men over een fluister helicopter beschikken. Misschien wordt het tijd voor een jaarlijkse cd box met een selectie van representatieve ZJFT- opnames, want er werd erg veel hoogwaardige muziek gespeeld op het Groninger platteland, waar nog emplot is voor een pianostemmer.